

به نام خدا
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی – درمانی تبریز
دانشکده پرستاری و مامائی تبریز
گروه پرستاری بهداشت جامعه
نیمسال دوّم ۹۲-۱۳۹۱

نام درس : بهداشت
نام مدرس : محمدحسن صاحبی حق
تعداد واحد: ۲ واحد نظری
ترم و رشته تحصیلی : ورودی مهر ۸۹
واحد پیشنیاز: ندارد
روز و ساعت تشکیل کلاس : چهارشنبه ۱۰-۱۲

هدف کلی درس:

هدف از تدریس این درس انتقال دانش و اطلاعات لازم در زمینه بهداشت جامعه و مبانی آن به شما دانشجویان عزیز است شما در طی این درس با خدمات بهداشت جامعه آشنا شده و آگاهی های لازم را در زمینه نظام های ارائه دهنده خدمات بهداشتی در ایران و جهان ، مراقبتهای بهداشتی اولیه ، آموزش بهداشت ، ایمن سازی بهداشت مواد غذایی ، بهداشت حرفه ای ، بهداشت محیط بیمارستانها، و عفونتهای بیمارستانی و روش کنترل آنها کسب خواهید کرد از شما انتظار می رود در پایان این درس قادر باشید تحلیل مناسبی از مسایل بهداشتی ایران و نظام ارائه خدمات بهداشتی – درمانی کشور ارائه نمایید.

برنامه جلسات :

اهداف جزئی درس (براساس سرفصل دروس):

در پایان از دانشجو انتظار می رود که بتواند:

جلسه اول: آشنایی با دانشجویان و معرفی درس ، تاریخچه بهداشت، تعریف بهداشت،

۱. تاریخچه بهداشت را ۵ سطر توضیح دهد؛

۲. بهداشت را تعریف نموده و مفاهیم آن را در ۵ سطر توضیح دهد،

منابع برای درس این جلسه:

۱. پرستاری بهداشت جامعه (خانواده محور) – لوگان باربارا

۲. بهداشت برای حوزه های علمیه – محمدعلی نیلفروشان

جلسه دوّم : بهداشت از دیدگاه اسلام

۱. ارتباط بین دین و بهداشت را در ۳ سطر توضیح دهد ،

۲. دستورات بهداشتی دین اسلام را بر اساس علم بهداشت روز نقد نماید،

منابع برای درس این جلسه:

۱. بهداشت برای حوزه های علمیه - محمدعلی نیلفروشان
۲. رساله نوین فقهی پزشکی ، بهداشت - عبدالکریم بی آزار شیرازی

جلسه سوم: مفاهیم بهداشت ، عوامل موثر بر سلامت و بهداشت

۱. سلامت را تعریف نموده و ابعاد آن را تشریح نماید؛
۲. عوامل موثر بر سلامت را نام برده و در ۸ سطر توضیح دهد؛
۳. پیشگیری را تعریف نموده و سطوح آن را مشخص نماید.

منبع برای درس این جلسه:

درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی - جلد دوم

جلسه چهارم: نظام های عرضه خدمات بهداشتی ایران و جهان

۱. انواع سیستم های ارائه خدمات بهداشتی - درمانی جهان را نام برده و در ۵ سطر توضیح دهد،
۲. سیستم ارائه خدمات بهداشتی - درمانی کشور جمهوری اسلامی ایران (سیستم شبکه) را در ۵ سطر توضیح دهد؛
۳. ساختار بهداشتی کشور را ترسیم نموده و وظایف هر کدام از اعضای آن را توضیح دهد،

منبع برای درس این جلسه:

۱. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی - جلد دوم

جلسه پنجم: مراقبتهای بهداشتی اولیه،

۱. مراقبتهای بهداشتی اولیه را در ۲ سطر تعریف نماید؛
۲. ۱۲ رکن اساسی مراقبتهای اولیه بهداشتی را نام ببرد؛
۳. اصول مراقبتهای بهداشتی اولیه را در ۴ سطر توضیح دهد.

منابع برای درس این جلسه:

۱. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی - جلد دوم

جلسه ششم و هفتم: فرآیند آموزش بهداشت

۱. آموزش بهداشت را در ۲ سطر تعریف نماید؛
۲. راههای اجراء بهداشت را نام برده و در ۵ سطر توضیح دهد؛
۳. مراحل پیروی از یک نظریه جدید را در ۵ سطر توضیح دهد؛
۴. اصول آموزش بهداشت را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد؛
۵. روشهای آموزش بهداشت را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد؛
۶. تکنولوژی آموزشی در آموزش بهداشت را در ۵ سطر توضیح دهد؛

منبع برای درس این جلسه:

۱. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی - جلد دوم

جلسه هشتم : ایمن سازی

۱. برنامه واکسیناسیون رایج در کشور را به طور کامل بیان نماید؛
۲. عوارض واکسیناسیون و نحوه برخورد با آنها را در ۵ سطر توضیح دهد؛
۳. برنامه تاخیری واکسیناسیون برای کودکان زیر ۶ سال و بالای ۶ سال را به طور کامل بیان نماید؛

منبع برای درس این جلسه:

۱. برنامه و راهنمای ایمن سازی - محمد مهدی گویا

جلسه نهم تا یازدهم : بهداشت مواد غذایی

۱. بهداشت و فساد مواد غذایی را تعریف نماید،
۲. عوامل موثر در فساد مواد غذایی را در ۳ سطر توضیح دهد،
۳. نحوه کنترل بهداشتی گوشت ، مرغ و طیور ، ماهی ، کالباس ، سوسیس ، تخم مرغ ، شیر ، پنیر ، کره ، خامه ، قارچ خوراکی ، سبزیجات ، میوه جات و مواد غذایی کنسرو شده را در ۲۰ سطر توضیح دهد،
۴. راههای جلوگیری از آلودگی گوشت را در ۵ سطر توضیح دهد،
۵. روشهای بهداشتی کردن شیر را در ۵ سطر توضیح دهد،
۶. روشهای نگهداری مواد غذایی را در ۷ سطر توضیح دهد،
۷. نکات بهداشتی لازم برای کارگران مواد غذایی را در ۳ سطر توضیح دهد،
۸. اصول بهداشتی یک سالن غذایی و آشپزخانه مربوط به آن را در ۷ سطر توضیح دهد،

منابع برای درس این جلسه:

۱. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی . جلد ۳ - پارک
۲. اصول و مبانی بهداشت محیط - دل پیشه

جلسه دوازدهم : بهداشت زباله و مواد زاید،

- زباله را تعریف نموده و انواع آن را ۶ سطر توضیح دهد،
۱. مراحل دفع زباله را نام ببرد،
 ۲. اصول نگهداری زباله در منزل را در ۴ سطر توضیح دهد،
 ۳. اصول جمع آوری زباله را در ۷ سطر توضیح دهد،
 ۴. حداقل ۵ مورد از روشهای دفع نهایی زباله را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد،
 ۵. بیوگاز را تعریف نموده و حداقل ۵ مزیت آن را نام ببرد،

منبع برای درس این جلسه:

۱. اصول و مبانی بهداشت محیط - دل پیشه

جلسه سیزدهم: بهداشت حرفه ای

۱. بهداشت حرفه ای را در یک سطر تعریف نماید.
۲. سه اثر متقابل انسان ،ماشین وعوامل بیماریزا را نام برده و هر کدام را در ۳ سطر توضیح دهد.
۳. ارگونومی را در یک سطر تعریف نماید.

۴. ۳ مورد از اهداف بهداشت حرفه ای را بیان نماید .

منابع برای درس این جلسه:

۳. پرستاری بهداشت جامعه ۱- عبدلی یزدی
۴. پرستاری بهداشت جامعه ۱ - پرپوش حلم سرشت
۵. پرستاری بهداشت جامعه - آنی مک موری

جلسه چهاردهم: چرخه انتقال بیماریها و روش کنترل آنها، عفونتهای بیمارستانی و روش کنترل آنها

۱. راههای انتقال بیماری را نام ببرد؛
۲. چرخه انتقال بیماری را در ۲ بیماری بیان کند؛
۳. روشهای مبارزه با بیماریهای واگیر را توضیح دهد.

منابع برای درس این جلسه:

۱. بهداشت عمومی دکتر غفرانی پور
۲. فرهنگ اپیدمیولوژی

جلسه پانزدهم: بهداشت محیط بیمارستان

۱. تقسیم بندی ۴ گانه مناطق مختلف بیمارستان براساس میزان آلودگی و نوع تمیز کردن آنها را در ۸ سطر توضیح دهد؛
۲. حداقل ۸ مورد از شرایط بهداشتی بخشها را براساس آیین نامه تاسیس بیمارستانها بیان کند؛
۳. حداقل ۴ مورد از شرایط بهداشتی اتاق های عمل را براساس آیین نامه تاسیس بیمارستانها بیان کند؛
۴. حداقل ۴ مورد از شرایط بهداشتی بخشهای عفونی را براساس آیین نامه تاسیس بیمارستانها بیان کند؛
۵. نحوه نظافت کف، دیوارها، کمدها، تختها، سینکها، حمامها و توالتها را در ۲ صفحه بصورت مختصر توضیح دهد؛
۶. نحوه پاک کردن خون و مواد آلوده و نیز نحوه ضدعفونی کردن محل های آلوده به خون را در ۵ سطر توضیح دهد؛
۷. دستورالعمل استفاده از صابون مایع را در ۳ سطر توضیح دهد؛
۸. دستورالعمل استفاده از تیها را در ۳ سطر توضیح دهد؛
۹. ۳ دسته از زباله های بیمارستانی را معرفی نموده و نحوه دفع آنها را توضیح دهد؛

منابع برای درس این جلسه:

۱. جزوه فاطمه حسن تهرانی

جلسه شانزدهم: مدیریت خدمات بهداشتی، ارزشیابی کلاس.

۱. ۸ مرحله برنامه ریزی خدمات بهداشتی را نام ببرد.
۲. شرط مهم برنامه ریزی را نام ببرد.
۳. تفاوت های مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی با سایر مدیریتهای آنها را در ۷ سطر توضیح دهد.

منابع برای درس این جلسه:

۱. پرستاری بهداشت جامعه - آنی مک موری
۲. پرستاری بهداشت جامعه ۳ - دل پیشه
۳. پرستاری بهداشت جامعه - رخشنده محمدی

نحوه اداره کلاس :

با استفاده از ماژیک و تخته سفید و پاورپوینت بصورت پرسش و پاسخ و سخنرانی کلاس اداره خواهد شد.

تکالیف دانشجویان:

- ۱ - حضور مرتب در کلاس و شرکت فعال در بحثهای کلاسی، (با غیبت های دانشجویان برابر مقررات آموزشی برخورد خواهد شد)،
- ۲ - پاسخگویی به پرسشهای ضمن درس

نحوه ارزشیابی:

۱- امتحان میان ترم در جلسه نهم ۸ نمره ، منبع امتحان : مطالب سرکلاس

۲- امتحان پایان ترم :

مطالب سرکلاس جلسه نهم تا شانزدهم ۸ نمره

مطالب مربوط به درس درج شده در وبلاگ به آدرس <http://www.psava.blogfa.com> آرشیو موضوعی : بخش بهداشت برای دانشجویان اتاق عمل، ۳ نمره،

توضیح: امتحان به صورت تشریحی برگزار خواهد شد. ضروری است مطالب وبلاگ در طول ترم مطالعه شود فلذا قطعی اینترنت یا مشکلات لود وبلاگ در ایام امتحانات دلیل قانع کننده برای حذف آن از امتحان نخواهد بود، کلیه مطالبی که تا ۱۵ خرداد ماه روی وبلاگ خواهد رفت جزء امتحان خواهد بود.

۳. کنفرانس ۵ دقیقه ای در اول هر جلسه از مطالب درس جلسه قبل ۱ نمره (هر دانشجو یکبار در طول ترم می تواند کنفرانس بدهد)

منابع معرفی شده از سوی شورای عالی علوم پزشکی وزارت بهداشت:

۱. بهنودی - زهرا. بهداشت محیط (مبارزه با آلودگیها). تهران : انتشارات بشری، ۱۳۸۰.
 ۲. پروس انت. گندزدایی و دفع پسماندهای بیمارستانی. ترجمه حسن انصاری و فرید عبادی فرد آذر. تهران: انتشارات سماط، ۱۳۸۲.
 ۳. عالیپور، لیلی و همکاران. پرستاری بهداشت جامعه ۱. اصفهان: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۸۵.
 ۴. محمدی - رخشنده. پرستاری بهداشت جامعه. تهران : انتشارات نی، ۱۳۷۹.
 ۵. مجلات بهداشت جهان
6. Sullivan-J.R. , Kriger- G.R.. Clinical ENVIRONMENTAL HEALTH AND TOXIC EXPOSURES. (3rd edition), 2001.

سایر منابع :

۱. آقاملائی ، تیمور. اصول و کلیات خدمات بهداشتی. تهران : انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۴
۲. ایلدراآبادی ، اسحق. درسنامه پرستاری بهداشت جامعه ۱،۲،۳. تهران: انتشارات سالمی ۱۳۸۲.
۳. بهنودی ، زهرا . مبانی بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. تهران : نشر بشری، ۱۳۸۸.
۴. بی آزارشیرازی ، عبدالکریم . رساله نوین فقهی پزشکی ، بهداشت . تهران : دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، ۱۳۷۲.
۵. بوالهروی، جعفر. بهداشت روان . تهران: نشر و تبلیغ بشری ، ۱۳۷۰.
۶. پارک ، جی ای و ک پارک . درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی . ۴ جلدی ، ترجمه حسین شجاعی تهرانی . گیلان : انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ، ۱۳۷۷.

۷. تاوینسن - جان. کلیدهای طلایی آموزش. تهران: انتشارات جیحون، ۱۳۸۳.
۸. جدید میلانی، مریم و فرخ سهیل ارشدی، احمدعلی اسدی نوقایی. پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۹.
۹. چاندران، ل. راما و ت. دارمالینگام. آموزش بهداشت. ترجمه فروغ شفیعی و اذن اله گشب. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۱.
۱۰. حاتمی حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی. سه جلدی. تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷.
۱۱. حسن تهرانی، فاطمه. نکاتی در خصوص بهداشت محیط بیمارستان. قابل دسترس از آدرس:
http://darman.umsha.ac.ir/uploads/15_150_behdasht%20moheh%20%20bemarestan.pdf
۱۲. حسینی وحیده و نسرین جعفری و رجوشانی، پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: نشر جامعه نگر، ۱۳۸۷.
۱۳. دل پیشه، اسماعیل و پریشو حلم سرشت. پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: انتشارات چهر، ۱۳۷۶.
۱۴. سازمان بهداشت جهانی. آموزش برای بهداشت، دستورالعمل آموزش بهداشت در مراقبتهای بهداشتی اولیه. ترجمه سعیدپارسی نیا و سیمین حکمت. تهران: انتشارات چهر، ۱۳۷۱.
۱۵. سازمان بهداشت جهانی. آموزش جامعه گرا برای کارکنان بهداشت، ترجمه محب آهکی و حسین شجاعی تهرانی. گیلان: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی گیلان، ۱۳۷۰.
۱۶. سازمان بهداشت جهانی - یونیسف. حقایق برای زندگی. تهران: انتشارات تربیت، ۱۳۷۰.
۱۷. صادقی حسن آبادی، علی. کلیات بهداشت عمومی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۷۵.
۱۸. عبدلی یزدی، نوشین. پرستاری بهداشت جامعه ۱. تهران: موسسه سبحان، ۱۳۸۳.
۱۹. غفرانی پور، فضل الله. بهداشت عمومی برای پرستاران، پرستاری بهداشت جامعه، پیشگیری و کنترل بیماریهای واگیردار. زیر نظر دکتر حسن افتخاراردبیلی. تهران: انتشارات بشری، ۱۳۶۹.
۲۰. کونز، کیت و سیلویا تیلفورد و یون کلی روبینسون. آموزش بهداشت، کارآیی و تاثیر آن. ترجمه فرشته فرزبان پور. تهران: انتشارات بشری، ۱۳۷۱.
۲۱. طب اجتماعی اطفال ۱، سمینار دانشگاه علوم پزشکی زاهدان ۱۳۶۹. تهران: انتشارات معاونت بهداشتی وزارت بهداشت، سال ().
۲۲. گویا، محمد مهدی و همکاران. برنامه و راهنمای ایمن سازی: مصوب کمیته کشوری ایمن سازی. ویرایش ششم. تهران: انتشارات مرکز مدیریت بیماریهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۳.
۲۳. لوگان، باربارا؛ پرستاری بهداشت جامعه (خانواده محور)؛ ترجمه اعضای هیئت علمی و آموزشی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران؛ تهران: انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷۲.
۲۴. مجموعه مقالات کارگاه بررسی نقش و جایگاه پرستار بهداشت در شبکه های بهداشتی - درمانی کشور. زنجان: ۱۱ الی ۱۳ مرداد ۱۳۶۸.
۲۵. مجموعه مقالات سازمانهای یونیسف و بهداشت جهانی. کودک سالم - آینده مطمئن. ترجمه محمدباقر فتاحی و حبیب آقا بخشی. تهران: انتشارات دفتر آموزش بهداشت، ۱۳۶۴.
۲۶. مجموعه مقالات بسیج سلامتی کودکان. تهران: انتشارات دفتر آموزش بهداشت، ۱۳۶۷.
۲۷. مولوی، محمد علی و گیتی ثمر. بهداشت همگانی. جلد ۱ و ۲. تهران: انتشارات مشکات، ۱۳۷۲.
۲۸. نیلفروشان - محمد علی و بهداشت برای حوزه های علمیه. تهران: انتشارات وزارت بهداشت، ۱۳۶۳.
۲۹. ورنر، دیوید. بهداشت و درمان برای همه. ترجمه سعید پارسی نیا. تهران: نشر جوان، ۱۳۷۲.
۳۰. ویلیامز، گلن. همه برای بهداشت (یا) بهداشت برای همه. ترجمه سعید محفوظ پور و سیدرضا پرپین چی. تهران: انتشارات شهرآب، ۱۳۷۳.
۳۱. هاشمیان، معصومه. آموزش بهداشت و ارتباطات. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۶.
۳۲. هاوارد کینگ - تیلور. باروری و جمعیت. ترجمه زهرا پورانصاری و علی ناصری. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۸.

۳۳. هیو هاوز و کریستین اسکاچمر . کودکان برای بهداشت . ترجمه منصور فاتحی . تهران : انتشارات موسسه آموزش کودک به کودک با همکاری یونیسف و وزارت آموزش و پرورش و وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ، ۱۳۷۳ .
۳۴. مجلات بهداشت جهان

35. Stanhope, Marcia & Janette Lancaster . PUBLIC HEALTH NURSING: Population – centered health care in the community . Washington : Mosby company , 2008.

وب سایتهای مفید:

<http://iec.behdasht.gov.ir/>
<http://www.unicef.org/>
<http://www.unicef.org/iran/fa/children.html>
<http://www.who.int/en/>
<http://ina.ir/>

موفق باشید